

Det nye klyngeprogram: 2025-2028

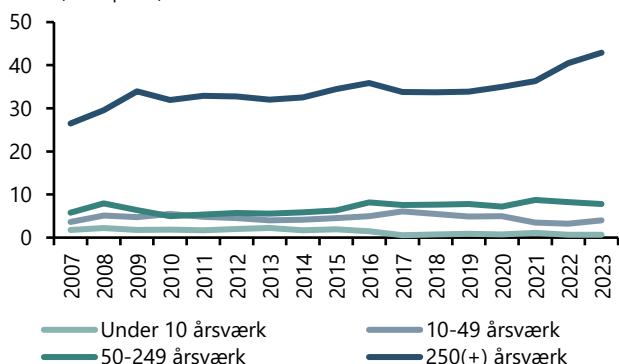
Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (DEB) tildelte i maj 2025 i alt 662 mio. kr. til 11 klyngeorganisationer.¹ Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd (DFIR) har i den anledning afholdt konferencen *De nye viden- og erhvervsklyngers rolle i innovationsfremmesystemet* i Videnbyen, Syddanske Forskerparker den 3. september 2025. Det var en eftermiddag, hvor klyngernes rolle, udfordringer og muligheder i det danske innovationsfremmesystem blev sat til debat.

DFIR har i rapporten "Det danske klyngeprogram: Klyngeprogrammet Innovationskraft 2021-2024"² samlet erfaringer fra det seneste klyngeprogram. Klyngerne indtager en central rolle i forhold til at styrke SMV'ernes innovationskraft, og det er i DFIR's optik vigtigt, at klyngeorganisationernes rolle og samarbejdsflader i det samlede innovationsfremmesystem diskuteres og eventuelt justeres.

Bagtæppet for klyngeprogrammet er, at SMV'ernes andel af de danske forsknings- og udviklingsinvesteringer er vigende. Over de seneste 20 år er dansk forskning og udvikling (FoU) blevet stadig mere koncentreret i de største virksomheder, jf. Figur 1. Der investeres samtidigt betydelige ressourcer i at opbygge attraktive miljøer for nystartede virksomheder, især på de danske universiteter. SMV'erne og mere specifikt gruppen af virksomheder, som DFIR tidligere har kaldt innovationsmodne virksomheder³, er imidlertid det danske innovationssystems akilleshæl. De sidste knap 10 år er SMV'ernes FoU-investeringer stagneret

Figur 1 Erhvervslivets udgifter til egen FoU efter udgifter til egen FoU efter størrelsesgruppe og tid. Mia. kr. 2024-priser

Mia. kr. (2024-priser)

Kilde: Danmarks Statistik og egne beregninger.

Det er et systemisk problem, at SMV'erne ikke tager tilstrækkelig del i FoU-investeringer, fordi vi ved at FoU-aktive SMV'er ofte er mere risikovillige og oftere indgår i disruptiv forskning og innovation end større og mere etablerede FoU-aktive virksomheder. FoU-investeringer er endvi-

dere afgørende for SMV'ernes vækst og produktivitet.⁴ SMV'er udgør samtidigt 99 pct. af de private virksomheder og står for ca. to tredjedele af den samlede omsætning i Danmark. De spiller en betydelig rolle for dansk erhvervslivs vækst, produktivitsudvikling og konkurrenceevne.

Klyngeprogrammet 2025-2028

Investeringen i det nye klyngeprogram har til hensigt at styrke SMV'ernes produktivitet og konkurrenceevne ved at fremme og accelerere SMV'ers egen innovation og samarbejde om innovation. Det nye program indeholder en række ændringer i forhold til tidligere klyngeprogrammer.

For første gang i klyngernes historie, er administrationen og den offentlige finansiering samlet hos en myndighed, nemlig Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse under Erhvervsministeriet. Programmet er også blevet mere fokuseret, idet kun 11 klyngeorganisationer modtager finansiering. I sidste runde fik 14 klyngeorganisationer finansiering og det er særligt de spirende klyngeindsatser, der er blevet valgt fra. Klyngeprogrammet 2025-2028 er også søsat med en tydelig ambition om at øge klyngernes evne til at tiltrække privat finansiering. Endelig lægger klyngeprogrammet 2025-2028 op til, at klyngerne skal være mere fokuserede i deres støtte. De skal støtte færre virksomheder, men med et større beløb og med fokus på mere omfattende innovationssamarbejder. Klyngerne kan fremover tilbyde op til 70 pct. finansiering af SMV'ernes forsknings- og udviklingsaktiviteter samt tilbyde et overhead til administration. Det vil gøre klyngerne mere finansielt attraktive for SMV'erne i forhold til andre offentlige programmer, men for en mindre andel af SMV'erne.

Samlet står de danske klynger midt i en periode præget af forandringer, ambitioner og nye muligheder. Og klyngeorganisationerne har travlt. Programmet evalueres i 2026 og udløber i 2028. Der er kun 3,5 år tilbage af bevillingsperioden.

Debatarrangement 3. september i Odense

De nye strukturer og behovet for forandringer var omdrejningspunktet for drøftelserne ved arrangementet den 3. september. En vigtig reference for diskussionen ses i Figur 2, der fremstiller klyngeorganisationernes rolle som en uafhængig mægler, der skal bringe interessenter sammen og skabe værdi for alle. Flere klyngeorganisationer har bestyrelsesmedlemmer fra mere end 10 forskellige sektorer og organisationer. De har forskellige tilgange til retningen for klyngerne og hvordan de skaber værdi. Det kan opleves som at stå på et vippebræt, hvor der skal balanceres imellem mange interesser.

Figur 2. Klyngernes interaktion med det omgivende samfund.

Kilde: Bolette Van Ingen Bro, den 3. september i Odense.

En specifik udfordring ses i det faktum, at klyngeorganisationerne skal blive mere kommercielle og styrke den private medfinansiering. Det vil give klyngerne incitament til at bevæge sig ind på markeder, hvor der allerede findes private udbydere. Det gælder f.eks. eksportfremme og politisk interessevaretagelse. I disse grænseområder skal klyngeorganisationerne udvikle deres kommercielle tilbud med en bevidsthed om, at de har offentlige støtte i ryggen.

Relationen mellem klyngerne og uddannelses- og forskningsinstitutionerne blev også diskuteret. Der blev stillet spørgsmål ved, om klyngerne tilbyder universiteterne tilstrækkeligt værdifuldt samarbejde. Der blev dog også givet en række eksempler på samarbejder, der har skabt værdi. Rollefordelingen imellem klynger, erhvervshuse, GTS-institutionerne, universiteter og andre uddannelses- og forskningsinstitutioner var også til debat. Igen blev der fremhævet konkrete eksempler på gode samarbejder, men det blev også problematiseret, at der ikke er tilstrækkeligt incitament til at sende virksomhederne videre til andre aktører i systemet. Derfor er der behov for kontinuerlig og gensidig dialog for at styrke kendskabet aktørerne imellem og dermed sikre, at samarbejdet glider mere gnidningsfrit. Det blev her fremhævet, at personlige relationer er afgørende.

Til sidst fulgte en drøftelse af hvordan klyngerne arbejder med tiltrækning af kapital. Det kom frem, at det er interessant for investorer at samarbejde tæt med klyngerne, idet klyngerne kan modne virksomheder og forberede dem på samarbejdet med investorer.

DFIR's observationer

DFIR tager en række observationer med fra debatarrangementet. Det er i udgangspunktet vanskeligt at diskutere klyngerne som et samlet instrument. De 11 klynger er vokset ud af forskellige regionale og institutionelle sammenhænge og leverer ydelser til virksomheder, der opererer på meget forskellige markeder. Derfor bør klyngeorganisationerne heller ikke udvikle helt den samme forretningsmodel. Det vil imidlertid styrke klyngeinstrumentet, hvis der

etableres en tydelig fællesmængde på tværs af klyngerne. DFIR bemærker, at der er et stærkt samarbejde i kredsen af klyngedirektører, hvilket giver gode forudsætninger for, at klyngeorganisationerne lykkes i denne balancegang.

Når DFIR ser på tværs af klyngeorganisationerne, er der overordnet behov for at styrke samarbejdet til videninstitutionerne. De er afgørende for klyngeinstrumentets egenart og værditilbud. Det er en opgave som bør tages alvorligt i klyngeorganisationerne, men som også bør være et fokusområde i Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse i forbindelse med evalueringen af det nuværende program og i forbindelse med fremtidige justeringer af programmet. Det gælder ikke kun samarbejdet med universiteterne, men også GTS-institutionerne, erhvervsakademierne og professionshøjskolerne.

Endelig er det vigtigt at fremhæve, at der er tale om organisationer, der lever af at bringe mennesker sammen. Det er afgørende, at der er tillid til relationerne og instrumentet. Relationsopbygningen er udfordret i det nuværende system, hvor der er 3,5 år tilbage af bevillingen og dermed begrænset tid til at levere på de nye målsætninger. Det må forventes, at der skal træffes beslutning om videreførelse af programmet i 2027. I forlængelse heraf bemærker DFIR, at der i netværket omkring klyngerne er en meget positiv indstilling til at løfte opgaven. Det kunne være relevant at kredsen omkring klyngerne mødes igen om et par år for at drøfte udviklingen.

Yderligere oplysninger:

Frede Blaabjerg

Formand for DFIR

Telefon: 21 29 24 54

E-mail: fbl@et.aau.dk

Poul Toft Frederiksen,

Medlem af DFIR

Telefon: 23255050

Mail: ptfrederiksen@grundfos.com

Noter

¹ Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse (2025), [En stærk klyngeindsats skal styrke virksomhedernes produktivitet og konkurrenceevne](#)

² DFIR (2024). [Det danske klyngeprogram: Klyngeprogrammet Innovationskraft 2021 - 2024](#)

³ DFIR (2019). [Innovationsmodne virksomheder](#)

⁴ OECD (2023). [OECD SME and Entrepreneurship Outlook 2023](#), og OECD (2021), [Understanding Firm Growth](#)